

Svätý Filip z Neri a jeho podiel na duchovnej obnove Cirkvi v 16. storočí, I. časť

Branislav Krasnovský

24. mája 2023 ✝ Cirkev História

Podľa tradičného kalendára si 26. mája pripomíname sviatok sv. Filipa z Neri, ktorého môžeme považovať za pilier skutočného, pravdivého katolicizmu.

V 16. storočí bola katolícka Cirkev, podobne ako v dnešných časoch, výrazne ohrozená náboženskými bludmi a protikatolíckymi útokmi. Milostivý Boh však v 16. storočí dal katolíckej Cirkvi množstvo vynikajúcich svätcov, ktorí s apoštolskou horlivosťou naprávali poklesnuté mravy veriacich aj duchovenstva a dôrazne sa podieľali na duchovnej obrode katolíckej Cirkvi. Dúfajme, že sa tak, ako sa dialo v 16. storočí, stane z Božej vôle aj dnes a modlime sa, aby katolícka Cirkev vyšla zo súčasnej krízy opäť vnútorne posilnená.

Jedným z najvynikajúcejších mužov katolíckej Cirkvi, ktorý zohral významnú úlohu pri procese vnútorného obrodu v 16. storočí bol aj sv. Filip z Neri, zakladateľ Kongregácie oratoriánov.

Sv. Filip z Neri

zdroj: wikimedia commons

Mladosť sv. Filipa z Neri

Filip z Neri sa narodil 21. júla 1515 vo Florencii v bohabojnej rodine. Už ako dieťa bol nadpriemerne inteligentný, zbožný a prirodzene dobrý. Vzdelával sa u florentských dominikánov, ktorí tiež vybadali zbožný potenciál nadaného dieťaťa. Malému Filipovi sa nielenže bridili všetky hriechy, ale aj povolené veci sa mu zdali byť prekážkou na ceste ku skutočnej katolíckej zbožnosti. Preto sa už ako dieťa často postil, odopieral si spánok a dlho sa modlieval za spásu duší ľudí vo svojom okolí.

Okrem zbožnosti mal podobne ako množstvo iných svätcov veľmi rozvinuté charitatívne cítenie a bez almužny neprepustil žiadneho žobráka. Traduje sa, že keď mu odovzdali výpis zo šľachtického rodokmeňa, ktorý potvrdzoval jeho príslušnosť k elite Florencie, roztrhal túto listinu so slovami: *„Bude oveľa lepšie, ak sa budem snažiť, aby som bol zapísaný v knihe večného života, ako v zozname*

právoplatných členov florentskej aristokracie.“

Keď mal Filip asi 15 rokov, zhorel im rodičovský dom v meste a rodina nesmierne schudobnela. Zároveň s tým Filip vážne ochorel a aby svojim rodičom nerobil starosti, svoju chorobu pred nimi skrýval. Jeho zdravotný stav sa však bez pomoci lekárov natolko zhoršil, že ho to takmer stálo život. Po uzdravení sa ho v roku 1533 ujal jeho bezdetný strýko, ktorý žil v blízkosti Neapola. Ten sa rozhodol spraviť z Filipa svojho jediného dediča a dokonca žiadal, aby sa Filip oženil, a zabezpečil tak pokračovanie jeho rodu.

Filip sa z poslušnosti k strýkovi zapojil do spoločenského života miestnej neapolskej aristokracie, tieto spoločenské kontakty ho však duchovne ubíjali. V jeho duši totiž horela nesmierna láska k Bohu a túžba po mravnej dokonalosti. Najlepšie sa preto cítil v malom horskom kostolíku nad prístavným mestom Gaeta, kam sa chodieval vrúcne a dlho modlievať pred obrazom Najsvätejšieho Spasiteľa.

Práve pred týmto obrazom sa napokon aj definitívne rozhodol, že strýkove požiadavky nenaplní, a svoj život zasväť službe Bohu. Poďakoval sa za dôveru a dobrotu, odmietol všetky peniaze a prevzatie obchodu, znamenajúceho hmotné zabezpečenie do budúcnosti. Strýkovi oznámil svoj úmysel žiť v chudobe, pokore a čistote, rozlúčil sa s ním a v roku 1535 odišiel do Ríma, kde chcel pracovať na Božom diele.

Rím ako duchovné pôsobisko sv. Filipa z Neri

Rím sa v čase Filipovho príchodu ešte stále spamätával z hrôz smutno známeho plienenia Ríma (Sacco di Roma, 1527), navyše aj vo Večnom meste sa usídlilo bludárstvo, pri vzniku ktorého stál nehodný augustiniánsky mních Martin Luther. Tzv. reformácia a jej bludné učenie sa rozmohlo nielen v strednej a severnej Európe, ale v 30. rokoch 16. storočia ohrozovalo dočasne aj tradične katolícke oblasti Apeninského a Pyrenejského polostrova.

Vyplienenie Ríma, ako aj náboženské vojny medzi Habsburgovcami a Francúzmi, a tiež vojny medzi Habsburgovcami a Osmanskou ríšou zapríčinili, že Európa duchovne nesmierne zosurovela. Katolícka morálka sa stávala terčom posmechu a aj keď v 16. storočí úpadok nebol natolko rozsiahly, ako v 20. storočí a v širokej spoločnosti ešte neboli tolerované názory a predstavy sodomitov, promiskuita, sklon k násiliu či odmietanie tradičných katolíckych morálnych hodnôt, ako aj rozpad tradičnej katolíckej rodiny však už nadobudli vážne kontúry.

Sv. Filip z Neri sa rozhodol, že s Božou pomocou sa bude snažiť zlepšiť poklesnutú morálku obyčajných ľudí v Ríme a že pokiaľ mu budú stačiť sily, bude pracovať aj nad tým, aby sa zlepšila cirkevná disciplína v radoch katolíckeho kléru a pozdvihla sa úroveň náboženského života v celom meste.

Po príchode do Ríma bol úplne bez peňazí a bez prístrešku, spoliehal sa však na Božiu pomoc. Ujal sa ho zámožný florentský obchodník Galeotto Cacula, ktorý mu prenajal vo svojom dome skromnú izbu. V tomto dome potom vzdelaný Filip učil obchodníckve deti. Ako odmenu za učenie dostával zadarmo stravu a k tomu asi 100 kg obilia ročne. Filip toto obilie odnášal pekárovi, ktorý mu potom dával bochník chleba denne počas celého roku a ten potom svätec delil medzi biednych, ktorých stretával v Ríme.

Jeho „jedálny lístok“ bol neuveriteľne skromný. Raz za tri dni jedol chlieb, zeleninu a ovocie a rovnako skromný bol aj jeho život. Po tom, ako doučil deti Galeotta Cacula študoval hlboko do noci. Spával na holej podlahe a vždy, keď mal voľno, odchádzal do rímskych katakomb sv. Sebastiána, kde sa dokázal na dlhé hodiny pohrúžiť do zbožnej meditácie, a kde stretával malé rímske siroty, ukrývajúce sa tu pred zákonom.

Sv. Ignác z Loyoly označil sv. Filipa z Neri za zvon, zvolávajúci ľudí do kostola

Prvé tri roky svojho pobytu v Ríme študoval sv. Filip z Neri filozofiu, potom sa venoval teológii. Bol prekvapený, ako môžu vzdelaní ľudia v Ríme pohrdať učením katolíckej Cirkvi a uprednostňovať reformáciu či dokonca pohanstvo. Už počas štúdií nosil medzi svojimi knihami aj obraz Ukrižovaného Krista a počas prednášok sa často nad Kristovým utrpením zamýšľal a plakal. Vrúcne sa modlieval a v centre jeho pozornosti bola eschatológia (náuka o posledných veciach človeka).

Vždy tvrdieval, že lepšie ako prospievať Cirkvi svojou učenosťou je prospievať jej účinnou láskou k blíznym. V roku 1538 začal s charitou. Ošetroval chorých v nemocnici, čistil im izby, žobral pre nich jedlo, tešil ich, napomínal a spoločne s nimi sa aj modlil. Ujímal sa opustených a zanedbaných sirôt, ktorých bolo v Ríme neúrekom a tiež pomáhal chudobným dievčatám získať dobrú a slušnú prácu. Pomáhal chudobným vdovám a takisto ako sprievodca, sprevádzal cudzincov a pútnikov v Ríme, aby sa nestali obeťou podvodníkov.

Rimania si na priateľského a zbožného Florentána vo svojom meste čoskoro zvykli. Hľadeli na neho s úctou, pre mnohých sa stal vzorom pre ich náboženský život. Nikdy mu neodmietali almužnu, keď žobral pre iných, z čoho mal svätec veľkú radosť, pretože všetky vyžobrané peniaze rozdal tým najbiednejším, ktorí to najviac potrebovali. Pokiaľ nebol vysvätený, nemohol ľuďom kázať, mohol sa však s nimi stretávať a modliť sa spolu s nimi, ako aj diskutovať o ich problémoch.

Podľa doložených správ pátral s veľkou horlivosťou po hriešnych prostitútkach, ktoré potom napomínal, plakal nad nimi a zaprisahával ich, aby sa vzdali bezbožného a smilného života. Pokúšal sa obmäkčiť ich srdce a priviesť ich k ľútosti nad spáchanými hriechmi a k pokániu, pričom aj v tejto činnosti bol veľmi úspešný.

Daril sa mu aj jeho apoštolát medzi sirotami. Malé opustené detské vlčatá v rímskych uliciach vďaka nemu opäť pocítili, že sú ľuďmi a katolíkmi, za ktorých sa obetoval náš Pán Ježiš Kristus. Mnohé z nich opustili katakomby a zločineckú dráhu a začali žiť v blízkosti svätca, ktorý im poskytol nielen fyzickú, ale aj duchovnú potravu. Dokonca, vďaka vplyvu sv. Filipa z Neri zmenilo aj niekoľko rímskych šľachticov svoje duchovné priority, vzdali sa hriešneho života a vstúpili do radov Cirkvi.

V čase jeho pôsobenia žil v Ríme aj zakladateľ jezuitov, sv. Ignác z Loyoly. Aj on s pohnutím a záujmom sledoval svätcovu činnosť, ktorý napriek tomu, že v tom čase ešte nebol kňazom, mal na veriacich nesmierny vplyv. Sv. Ignác z Loyoly sa nechal počuť, že sv. Filip z Neri „*je ako zvon, ktorý zvoláva ľudí do kostola a sám pritom zostáva na veži*“. K blízkym priateľom sv. Filipa z Neri patrili aj kapucínsky mních sv. Félix z Cantalice.

Sv. Ignác z Loyoly

zdroj: wikimedia commons

„Čudné“ priania svätcov Félixa z Cantalice a Filipa z Neri priviedli ľudí k pokániu

Sv. Félix sa narodil v roku 1515 v talianskej provincii Apúlia, v obci Cantalica na úpätí Apenín neďaleko mesta Rieti. V roku 1544 vstúpil ku kapucínom a v roku 1545 zložil v kapucínskom kláštore Anticoli di Compagna rehoľné sľuby. Patril ku generácii prvých kapucínov, ktorý nepochádzal z radov františkánskych observantov alebo iného katolíckeho rádu, ale vstúpil medzi kapucínov priamo z talianskej ulice.

Rehoľníkom sa stal v turbulentnej dobe, kedy dokonca aj jeho spolubratia boli obviňovaní z herézy. Mnohí mu radili, aby prestúpil do iného rádu, čo však sv. Felix z Cantalice odmietol slovami: *„Ak by som nemohol byť kapucínom, ostal by som radšej v sekulárnom svete.“*

Sv. Félix z Cantalice je spoločne s Bernardom z Asti považovaný za jedného z otcov kapucínskej reformy. Bol veľkým ctiteľom Božej Matky, ktorá sa mu v jeho živote viackrát zjavila. Pomáhal veriacim svojimi duchovnými radami a dlhé hodiny strávil v spovednici pri zachraňovaní ľudských duší pred peklom. Bol pre mnohých vzorom a v kapucínskej reholi si ho veľmi ctia, čo sa prejavuje aj tým, že množstvo kapucínskych bratov prijalo po vstupe do rehole práve meno Félix.

Sv. Félix z Cantalice bol mužom modlitby, nezanedbával však ani manuálnu prácu a taktiež sa venoval aj charitatívnej činnosti, staral sa o chorých a pre chorých, ako aj pre svojich spolubratov žobral na uliciach Ríma jedlo. Sám si odtrhol od úst a jedlo ponúkal v prvom rade nenapraviteľným hriešnikom, ktorých vyhľadával, a podobne ako sv. Filip z Neri, viedol k ľútosti a pokániu. Mal dar uzdravovania. Keď mu ľudia ďakovali, bol vo veľkých rozpakoch a vyliečených viedol skôr k tomu, aby za svoje uzdravenie neďakovali jemu, ale v prvom rade Nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi.

Sv. Félix z Cantalice

zdroj: wikimedia commons

V súvislosti so stretnutím sv. Filipa z Neri a sv. Félix z Cantalice sa traduje jeden veľmi pekný príbeh. V ňom obaja poučili zhromaždený ľud nezvyčajným spôsobom o láske k Bohu a Kristovi. Keď sa raz svätci stretli na jednom z mnohých rímskych námestí, začali si navzájom adresovať zaujímavé želania a prania: „*Kiežby som ťa videl spáleného*“, „*Kiežby som ťa videl roztrhaného na kúsky*“, „*Kiež by som ťa videl napichnutého na kôl*“, „*Nech sú ti uťaté ruky*“, „*A tebe nech je odseknutá hlava*“, „*Kiežby ťa hodili do Tiberu s mlynským kameňom na krku*“, „*A teba nech lámu v kolese*“.

Okolo oboch svätcov sa zhromaždilo obrovské množstvo ľudí, ktorí najprv s úžasom a potom so smiechom sledovali podľa ich názoru dvoch bláznivých mníchov a ich ešte čudnejšiu slovnú výmenu. Keď však obaja mnísi túto svoju slovnú prestrelku ukončili slovami „*Kiež by si toto všetko mohol znášať z vernosti a z lásky ku Kristovi*“, dav zamrzol v nemom úžase. V tomto tichu si ľudia na vlúdny pokyn oboch svätcov pokľakli a spoločne s nimi sa vrúcne modlili k Bohu, pričom príklad, ktorý im obaja dali, formoval ďalší duchovný život všetkých prítomných až do konca ich života. (Aký to rozdiel v porovnaní s duchovným pôsobením a prániami modernistického amerického jezuitu Jamesa J. Martina...)

Titulný ilustračný obrázok: Conca, Sebastiano, Panna Mária sa zjavuje Filipovi z Neri (časť obrazu), zdroj – wikimedia commons

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/svaty-filip-z-neri-a-jeho-podiel-na-duchovnej-obnove-cirkvi-v-16-storoci-i-cast/>